

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 8 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о год. 6-й пополудни.

Реданція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9
ул. Коперніка. — Експедиція
місцева в Агенції Ляндовского
в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
15 кр. від стрічки.

Кілька наших домагань в справах шкільних.

(Конець.)

Бще слово про рускі школи середні, — чи може тут язык діловодства мав би бути з уряду польский? Таки ні! Чомуж то сї школи видають для сторін свідоства рускі, чомуж то навіть мова їх внутрішнього діловодства (каталогів, дневників, справозданя господарів клас до ц. к. Ради шкільної і т. и.) вже таки є рускі? Тільки дирекції сих шкіл має ніби-то обов'язувати польська мова урядова! — для чого? Адже глядаючи за примірами і тут побачимо, що національні школи середні чеські, словінські і др. — помимо німецького языка урядового — урядували все й всюди в своїх мовах викладових. Річ стоїть тут дуже просто, а відноситься се вповні й до шкіл народних: школи — се не уряди, щоб їх мала обов'язувати яка небудь мова урядова, школи — се інституції (Bildungs-Anstalten, а не Bildungs-Ämter)! І тут мусимо ми, мимо всякої нашої братерської прихильности для польської мови, обстати рішучо за нашим правом, як обстали за своїм певно й Поляки! І тут справедливість може лише корисною бути й для держави й для нас, а знов — щож би то кому шкодити міг руский язык діловодства в наших школах?!

З мовою діловодства вяжеться ще одна справа, що кидає також світло на відношенє властий до нашого руского шкільництва. Руске товариство педагогічне, як довідуюсь з послідного справозданя, звернуло ся вже вдруге до Ради шк. краю з просьбою о дозвіл збиратись членам его філій в комнатах шкільних; руске товариство пед. покликало ся при

тім на се, що такий дозвіл має вже від давня польске товариство педагогічне. І щож? — Рада шкільна краю відмовила. Відмову свою мотивує Рада шк. кр. тим, що не може допускати до сепаратизму між учителями, що товариство педагогічне польске має характер крайовий, а натомість товариство педагогічне руске має характер — яко руске — сепаратистичний!! Отже поперед всего — 1) наше товариство педагогічне — в порівнянню з польским — є так само крайове; хоч основане Русинами для плеканя поперед всего руского шкільництва, і хоч статут его виданий поки-що лише по руски (польского — доси лише по польски), але оно зовсім а зовсім не виключає Поляків з між своїх членів; після статуту може бути членом сего товариства так Поляк як Русин або й Німець; 2) польске товариство педагогічне не є урядове, справами руского шкільництва не займає ся (видало мабуть всего один руский співанник та ще один зошит польської науки погляду, з польским текстом, та з хибним руским заголовком), і не моглоб заняти ся хочби навіть хотіло — бо має аж надто справ польских, тож і крайового характеру, більшого як руске, ніякого не має, — тож і для чого через него кривдити й спиняти в розвою братне товариство руске?! Чи се справедливо, чи любязно? мабуть таки тут іде сила перед справедливістю... Адже ц. к. Рада шкільна краю сама кілька разів узнала за службу руского товариства педагогічного, чомуж тепер добачила в нїм сепаратизм? Додамо ще, що наше товариство стоїть в дуже приязних відношенях з педаг. товариством польским, так чомуж салі шкільні мають бути для спільного плеканя шкільництва руского з уряду замкнені? Тут треба би конечно звернутись з представле-

нями й інтерпеляціями до правительства й упоминатись так довго, рішучо й голосно, аж поки правительство не усуне й сю явну несправедливість! Замість підступно й лукаво юдити між темним народом, або ще й упоминати ся о «кривди» безсовістних агітаторів, упоминаймося рішучо й голосно о права й інтереси реальні, упоминаймо ся хоч би й у монарха, а певно стане за нами як один муж — без підступів і лукавства — і весь нарід і вся здорова часть суспільности! І певно здобудемо своє.

Не менше болюча й пекуча справа є рускі школи більшеклясові взагалі, а особливо женські. Русини не мають доси ні одної, ані державної, ані крайової рускої женської виділової школи! Як же, треба спитати ся, чотири класи належать ся нашій женській молодечки, а дальші вже ні? Поминаємо вже, що обі чотириклясові школи з рускою мовою викладовою у Львові, що в них учать ся рускі учениці, є дуже негарно, справді по ма-ч о ш и н о м у уміщені, що одна з них — виправувана що-йно в дорозі судовій — є властиво лише двоклясова, та ще й мішана, але як же мають сї школи успішно розвивати ся, коли учениць їх не приймають або нерадо приймають описля до висших клас в інших школах, під позором, що они не уміють добре по польски? Засланятись тим, що в школах польских більшеклясових і виділових учать також по руски (поминаємо уже, яка нераз ся наука), таки годі! Нам належать ся рускі школи більшеклясові й виділові, особливо поки-що одна женська у Львові. Упоминати ся о ню можнаб і у міста, й у краю (в Соймі), але поперед всего у держави, через ц. к. Раду шкільну, Міністерство й у парламенті, хочби вже

Слово вступне

виголошене в 36 роковини смерти Тараса Шевченка на вечерицях устроєних загодом „Руского Касина“ в Стрию дня 8/IV с. р. через проф. Юліяна Костецкого.

(Конець.)

Будучи поборником всіх страждущих і обременених являєсь Тарас також щирим опікуном своєї поработеної батьківщини, котрої долю бажає він побачити красною і світлішою. Тому то він не лише яко член Кирило-Методієвского братства промовляє огненно до неситих царів деспотів — но яко наш великий громадянин порушає в «Посланию до живих і мертвих» всі відносини України, хочаби всіх, найпачеже українську магнатию і взагалі всі інтелігентні верстви на Україні спонукати до уснішнійшої праці в користь народа.

Препоручивши їм, щоби перестали запрягати нарід в тяжкі ярма, щоб любили Україну щирим серцем, щоб учились самі своєї історії з могил криючих кости наших борців а не доперва від Німця, щоб плекали рідну науку, рідне слово, щоб не силковались просвічати «бідну недоріку, сліпую каліку» «современними огнями» себ то московскою, чужою наукою, щоб учились чужому, но не цурались свого рідного слова, своєї рідної мови, — звиває всіх щоб щиро за-

пиковались сільським народом, щоб щиро обняли найменшого брата. — Отже опіка над сільським народом, тим нашим найменшим братом, доведене его до народної самовіжи, до національної свідомости, се найголовніша братолюбна ідея, яка віє з творів Тараса Шевченка.

Ми-ж протое величаєм его яко нашого поета, яко поборника свободи закріпощеного сільского народа, яко всесвітнього чоловіколюбця, яко нашого великого громадянина, що пробудив нас до народного життя, що вєднав нашій мові значіне поміж європейскими языками, що вернув нам повагу поміж європейскими народами — одним словом, ми величаємо его яко народного пророка, котрий своїми подвигами довів до того, що ми воскресли з довговічного сну яко нація українсько-руска.

А величаємо ми Тараса Шевченка, не лише роковим празником устроєним в честь его пам'яті, но віддаєм справжню честь ему найпаче через тоє, що доводимо до здійсненя его найголовнішої ідеї, висказаної при кінци его «Поселания», після спромоги наших сил інтелектуальних і моральних. Не доводимо єї ще до здійсненя, — скажу — но стараємось і бажаємо єї здійснити. А першу заслугу в тім згляді складає на народний наш жертвеннику наше світле духовенство, наше патріотичне народне учительство.

Повинуючись світлому провідництву Високого князя нашої рускої церкви, нашого Найдо-

стойнішого Архипастира Пурпурата, стоїте Ви Достойні і Преподобні Отці духовні мов-би на стражи наших народних св'ятотців.

Перші елементи просвіти, заціплені через нашепатріотичне учительство, піддержуєте в школах повторительних, поглиблюєте і розширяєте в сільських читальнях, дбаючи щільно о тоє, щоб тая просвіта основувалась на науці Христа Спасителя, як тоє було бажанєм Кирило-Методієвского братства і его першого і головного заступника, нашого поета Тараса Шевченка.

Наглядаючи щільно своє духовне стадо, повірене Вашій духовній опіці, бережете Ви тревало, щоб тая просвіта розвивалась на релігійній основі, щоб западне доктринерство, вилеліане на фабричнім — нам чужім — а не на нашім хліборобскім ґрунті, не мало приступу до непорочних сердець нашого народа, перенятого глибокою релігійністю, щирою побожністю; — те доктринерство, що будить неоправдані надії, що много обіцяє а нічого додержати не може вириваючи при тім густо часто сімена глибокої віри а не заповняючи порожні через тоє повставшої жадним суррогатом своєї новітньої, нічим еще доси неоправданої науки. — А если доводите наш нарід на релігійній основі до праведної просвіти, до почутя свого народного достойнства, до національної свідомости, — то здійснюєте в сам раз просвітну і національну ідею Тараса Шевченка.

Ви протое, наші Достойні Отці духовні, на-

на сій основі, що пята кляса при львівській школі вправ для дівчат вже раз була заведена, а опісля звинена Засланятись браком підручників таки некрасно, бо колиб ходило о школу польську, то певно ніхто-б сим не заслонював ся, а опроче — при добрій волі — можуть підручники до пів року бути готові, а наше товариство педагогічне готово й само постарати ся о них і наклад дати! Засланятись недостатчею руских учениць також абсолютно не можна, хіба в злій вірі, бо чейже є річ ноторична, що в самих львівських школах більшеклясових і виділовій — поминувши вже провінцію — є аж надто много сих учениць. Вистарчить спитати першого з ряду руского катехита сих шкіл, або заглянути до інституту Сестер Василянко.

Тут повинні-б також, не відкладаючи, взятись до діла наші політичні товариства, посли й мійскі радні. Повинні-б займитись сею справою й родичі рускі. Ми певні, що колиб до міністерства відійшла петиція хочби одної сотні родичів, що мають доньки в відповіднім віку шкільнім, то справа булаб певно користо порішена. Так щож, міг і повинен був займитись сею послідною справою особний комітет, що завязав ся був у Львові, але — руским звичаєм пішла ся справа й сам комітет в забуте... Хтож властиво про нас дбати має? Чи ж маємо знов дождати, аж правительство з уряду накинє нам виспу женську школу, так як, правду сказати, так трохи — бо навіть на сором против волі многих Русинів — накинulo нам рускі гімназії?

Поки-що треба би бажати, щоб бодай львівський Інститут Сестер Василянко завів у себе приватну женську виділову школу і вистарав ся для неї о право прилюдности. Ми дозволяємо собі виразити надію, що при попертю Ёго Емінінції о. Кардинала буде можна в найкоротшім часі довести сю важну справу до успішного кінця.

І ще одна, а властиво дві справи: 1) справа видавання руских підручників шкільних; 2) справа апробати Радою шк. краювою рускої лектури для молодежи. Признаємо радо, що заходом Ради шк. краювої, многі підручники для руских шкіл уже вийшли й все нові виходять, та все таки й се правда, що темпо тут таки за повільне, а предложені нашим товариством педагогічним до апробати підручники й книжки для лектури — таки трохи за довго залягають. Ми переконані, що колиб ініціатива Ради шк. краювої була тут трохи живішша, колиб до

ші патріотичні поважані учителі народні, есте головними стовпами, головними піонерами праведної просвіти, здорової цивілізації.

Будьте пересвідчені, що ті Ваші благородні, щиро патріотичні змагання на релігійній на народній ниві, руска суспільність запише золотими, не стираючими ся буквами в книзі історії нашого народного відродження.

Протое кличу: Честь Вам, наші дорогі Отці духовні, честь Вам наші патріотичні народні учителі, честь Вам просвітителі нашого народа!

Кінчу моє слово словами Шевченка:

Обнімітеж брати мої
Найменшого брата,
Нехай мати усміхнеть ся
Заплакана мати
Благословіть дітий ваших
Твердими руками;
І обмитих поцілуйте
Вольними устами
І забудеть ся срамотня
Давная година
І оживе добра слава,
Слава України
І сьвіт ясний не вечерний
Тихенько засяє.
Обнімітеж брати мої
Молю Вас, благаю!

праці притягнуто більше визначних сил руских, але з тим, щоб сі сили працювали після обдуманого плану, як се було свого часу в комісії для видавання руских підручників (а сил добрих найдесь досить), то праця ішлаб богато спорійше й успіх був би ліпший.

Та все отсе, що тут ми навели, лише дрібна, дрібна частина наших реальних справ, хочби взяти на увагу одно шкільництво. А зрештою — зрештою, ой світику! скажемо словами Франка, — ми робимо «політику», «виспу» політику! Інші справи можуть собі ждати...

До ситуації.

Ситуація, що витворила ся в парламенті перед великодними святами, не змінила ся доси. Більшість парламентарна славянсько-консервативно-клерикальна стоїть. До неї не прилучило ся ще ніяке друге сторонництво. Можна лише догадувати ся, що правительство як перед тим так і тепер докладає щирих заходів, щоби і частину Німців позискати для сеї більшости. Рівнож і теперішня більшість не є від того, щоби засилити ся новими членами. Она не є ексклюзивною. Она не хоче Німців яко таких приперти до стіни. Противно. Она рада була би звороти їх вправо, щоби почати позитивну роботу для добра держави. Інше питання, чи Німці, роз'ярені звисними розпорядженнями язовими, зможуть пересвідчити себе, що се все що стало ся, стало ся з koniecznosti, т. є. що треба було вже раз станути на становищі австрійським, а зійти з становища, що надавало Австрії характер держави німецької, з кривдою прочих народів німецьких. Жаль по утраченім верховодстві в Австрії є у Німців за великий, як щоби они з новою ситуацією змогли скоро усвоїти ся. На се треба часу.

Гр. Бадені мусить поки-що числити ся з тим, що є. Він не в силі іти проти теперішньої більшости, бо тоді втратив би за одним замахом підставу для себе і свого кабінету. З побідою парламентарного принципу гр. Бадені мусить числити ся.

Що до договору з Угорщиною, то квотова депутация австрійська виїздить сеї суботи до Пешту на перші устні наради з такоюж депутациєю угорською. З нею поїде гр. Бадені і міністер фінансів, Біліньский. З угорської сторони возьмуть участь в нарадах бар. Банфі і міністер угорского скарбу Люкач. Сей послідний робить найбільше труднощій що до означення високости квот. О скільки ми однакож поінформовані, то є надія на поладу цілої справи Договору ідуть вправді пиняво, але пинявість походить з того, що австрійський парламент як не меньше правительство австрійське стоять перший раз твердше в обороні економічних інтересів Долитавици, ніж се було давнішими часами, коли майже виключно самі Німці заключали угоду з Угорщиною. Парламент і правительство австрійське мають нині на оці економічні інтереси всіх коронних країв, а не лише інтерес німецьких фабричних провінцій. Є надія, що Угорщина мусить пристати на підвишене квоти з своєї сторони до 34%. Підвишене ти о 1% значить одно, що мільон п'ятдесять тисячів. Угорщина не наложила би проте на себе більшого тягару як о несповна 4 мільони. А се в єї півмільйардовім бюджеті не стало би великої різниці.

Устні переговори обох депутатів в Пешті будуть вести ся від суботи до понеділка. І вторник міг би ще зійти на нарадах. За той час палата посольська буде дармувати, бо засідання не буде. Хіба, що вибрані комісії (а вибір сей відбуде ся завтра, 30 цвітня), іменно комісія адресова, схотять дечим заняти ся.

Додамо ще і те, що прочі точки угоди з Угорщиною, вповні покінчені, т. є. покінчена організація банку австро-угорского і договор митово-торговельний. Як проте удасть ся депутациям квотовим прийти до якого-небудь порозуміння, то оба правительства зможуть угоду внести на порядок денний в обох парламентах вже в маю. В такім случаю рада державна мала би перед собою адресу до корони і згадану

угоду, а собі єї справи заняли би єї часу аж по конець червня.

Вісті політичні.

Військова парада уряджена в Петербурзі в честь австрійского цїсаря випала знаменито. Брало в ній участь 54 батальонів піхоти, 52 швадрони кінноти, 140 армат і один батальон кексгольмского полку гренадирів, котрого властителем є цїсар Франц Йосиф. Войсками управляв великий кн. Володимир, инші великі князі знаходили ся або при відділах або при боці цїсаря; великі княгині приглядали ся параді з повозів. Коли войска рушили до дефіляди, станув на їх чолі сам цар і попровадив перву колюмну перед цїсарем, цїсар Франц Йосиф знов попровадив перед царем свій кексгольмський батальон. По повороті був цїсар у князя Ольденбургского, потому складав візити і приймав дипломатів. Вечером удали ся оба монархи до театру Марійского, де публіка повитала їх окликами «гурра» а орхестра заїнтонувала їм австрійський. 28-го с. м. ілюміновано місто по раз другий. Того дня принімала і цариця на візиті гр. Голуховского і мала з ним довшу нараду а цїсар гр. Муравєва. Цїсар Франц Йосиф від'їхав з Петербурга 30-го с. м. о год. 10 вечером. На дворці Миколаєвскім зібрали ся всі архикнязі, міністри і достойники. Працане з царем було незвичайно сердечне. Товпи населення, зібрані по улицах пращали від'їздаючого цїсаря великими оваціями.

О зїзді цїсарскім в Петербурзі подає «N. fr. Presse» артикул здає ся інспірований, котрий в дипломатичних кругах поділав вельми добре. Загально сподіють ся, що покінчене війни грецько-турецької не викличе ніяких труднощій, по неже межі державами наступило порозумінє. Ціла вага петербурского зїзду починає головню в тім, що обі держави не дозволять, щоби на поодиноких теренах на ново піднімала ся всхідна квестія і щоби в дальшій розвою всхідної квестії володіло повне порозумінє межі Австріїєю а Росією.

В Палаті панів проєкт адресу вже опрацьовано. Містить він також уступ о угорській угоді а передовсім в квотовій справі.

Міністерство просвіти видало приказ, щоби на Мораві так само як в Чехах середні школи і учительські семінарії урядували в викладовім язичі шкільнім. Виняток в тім згляді становлять тільки військові і заграничні власти. Розпорядження краєвих властей шкільних мають ся видавати дирекціям шкіл в язичі викладовім відповідної школи. Незадовго власти шкільні на Мораві поділять ся на дві часті; одна буде урядувати в чеськім язичі а друга в німецькім і відповідно до того будуть мати приділені собі або тільки чеські або тільки німецькі школи.

Ситуація парламентарна все ще дуже критична. Говорять, що міністерство готово ся подати на ново до димісії або розв'язати парламент. Говорять також, що і міністерство уступить і парламент буде розв'язаний. Правдоподібно однак здає ся не наступить одно ані друге а тільки здає ся, що по кількох днях можливим є відрочене парламенту на короткий час, щоби знова пробувати переговорів з німецьким сторонництвом лібералів. На разі старають ся погодити правительство з німецькою опозицією. На конференції предсідателів сторонництв ухвалено, щоби в комісіях складаючих ся з 24 членів віддати 10 мандатів меншости а в комісіях з 36 членів меншости 14 мандатів, в комісіях з 48 членів 20 мандатів призначити меншости. Мандати припадаючі для більшости в комісії з 28 членів розділено так: Поляки і Чехи по 4, славянсько-руський клуб по 2, консерватисти 1, Фалькенгайн і Румуни по 1, Діпавлі 2, з прочими сторонництвами наступить порозумінє в поодиноких случаях.

В міністерстві гандлю відбула ся конференція над установленем недільного супочинку для залізничних слуг. Заступники приватних залізниць освідчили, що супочинок сей дасть ся впровадити поступенно але доперва від 1-го мая 1898 і то з обмеженем до місяців, в котрих рух товарів є невеликий.

Дня 17-го мая уряджують антисеміти в

честь Люеґера похід з смолоскипами і серенаду.

З Греції. В Атинах утворено нове міністерство. Президентом кабінету став посол Раллі, провідник парламентарної опозиції, теку війни обняв Сімонуполь, фінансів Коропанос а проєвіти Теотоки.

В родині королівській панує велике занепокоєнє о судьбу князя Миколая, котрий знаходив ся в армії і нема о нїм ніякої звістки. Заходять обава, що князь під Незерос зістав відтятий через Турків від прочої армії. Так само нема відомости про кн. Юрія, котрий відплив з торпедовою фльою.

Едем паша доносить до Царгорода, що дєвізия турецька ідучи до Трікаля заняла Заркос. Грецьке войско і населєнє опустило вже приєтань Вольо а турецька кіннота увійшла вже до міста.

На морю також не веде ся грецькій фльоті, коло Дарданелів розбили ся три кораблі і то правдоподібно грецькі.

Головної битви під Фарзальос належить ся сподівати леда хвиля. Передні сторожі грецької і турецької армії бють ся вже. Відділ полковника Смоленського бе ся щасливо з Турками коло Айвалі.

Коли би Турки під Фарзальос побідили, то Греки мають в пляні завернути ся до місцевої Домакос, положеної кілька миль на полудне від Фарзальос.

Осман паша машерує на чолі 30.000 армії до Яніни в Епірі.

Новинки.

— 3 Відня. В страстну п'ятницю сьпівав в церкві сьв. Варвари мішаний і мужеський хор під управою о. Садовського. Хор сей, субвенціонований міністерством віроісповідань вивязав ся з задачі дуже добре, бо і в склад єго входили добірні сили, і не диво, що згромадив велике число слухачів, чого доси не було. Сумно лише представляє ся сама церква з почорнілими і пилом припаленими стінами, як також образками, що зараз нагадують ярмаркове походженє.

— В справі рекурсії против рішень політичних властей. Міністерство внутрішніх справ зарядило, щоби політичні власти в своїх рішеннях і постановах зазначували виразно, чи ті рішення і постанови підлягають ще дальшим інституціям а евентуально подавало речинєць до внесення рекурсу і власть до якої належить звертати ся.

— Цісар Франц Йосиф гостить тепер в Росії по раз четвертий. Перший раз був в р. 1849 в цілі відвіданя царя Николая I. в Варшаві, другий раз в 1874 в Петербурзі, третій в р. 1884 в Сирневичах, а тепер знов в Петербурзі.

— Нові опікуни. Один з шефів наших московлюбів, п. Осип Мончаловский, привіз з своєї гостини в Петербурзі на потерпівших при виборах жертву в сумі тисяч рублів. В чім як в чім але в таких поїздках наші московлюби недостижимі майстри!

— Справа березовицка. Дня 28 с. м. в Тернополі розпочала ся на ново розправа. Оборонців зголосило ся 9. Обжаловує прокуратор Піводкий. Переслухані доси обжаловані не почувують ся до вини і кажуть, що їх до Пилипа Підгайного покликано на правибори. На внесенє дра Могильницького постановив трибунал нокликати на сьвідків старосту Завадекого і секретаря Хлендовского для виясненя справи, чи в хаті Підгайного в ночи 28-го лютого с. р. були правибори.

— Пр. Романчук повертає з днем 1-го мая до своєї заводової праці.

— Кс. Стояловский тому покинув намір їхати до Риму, бо зажадали від него безумовно, щоби вицофав ся цілковито з поля дєвникарского і перестав займатися житєм політичним взагалі і під тим лише услєвом хотіли єму простити.

— Дня 28 цвітня устроїли чєські товариства відєнські в «чєскім домі» вечер для славянських послів. Явило ся 91 послів. Пп. Герольд і Козловский підносили симпатію межі Чехами а Поляками. З Русинів промовляли о. Танячкєвич і Барвіньский. О. Танячкєвич сказав, що рани, які болять Чехів, є ще більше болочі у Русинів, але здержує ся від рекримінацій з огляду на присутність польських послів. Стояловець Даниєляк сказав, що єго партия все буде бороти ся против привілеїв пануючого сторонництва польского.

— В Радехові випущєно у Велику суботу на волю арештованих за вибори, а іменно: з Холоєва 29 селян; з Виткова дяка Василя Соболту, Івана Вареницю і Адама Сенецкого (Поляка); вкінци

випущєно і Єронима Луцка, котрий провадив в Каменєчній живу агітацію виборчу.

— За упокій нашого історика Миколи Костомарова відправлено — як що року — в сєгорічні 12-ті роковини єго смерти дня 7 (19) цвітня панахиду в Казаньскім соборі в Петербурзі.

— Відзначєня за викритє у Львові військового шпігунства, в наслідок чого увязнено перед кількома місяцями Бартмана і Ванічка, одержали бурмієр міста Стрия Людв. Геттінґер, кондуктор державних залізниць у Львові Йос. Шиговский і поліційний агєнт в Стрию Едв. Бріннер. Геттінґер одержав кавалєрський хрєст ордеру Франц-Йосифа, а Шиговский і Бріннер срібні хрєсти заслуги. Цілу справу шпігунства викрив кондуктор Шиговский, а увязненє Бартмана наступило на залізничім двірци в Стрию.

— Реформа судових належитостей. Нова цивільна процедура поведе за собою також реформу судових належитостей від засудів, подань і т. п., оплачуваних стемплями. Відповідний проєкт є вже виготовлений і буде відосланий невдовзі до палати послів. Тепер обовязує стемплова тарифа, що походить ще з 1850 року.

— Практичний курс в краєвій школі гончарській в Коломиї отвирєє ся дня 1-го мая. Наука буде відбувати ся безплатно і потребає один місяць а має на цілі достарчити фабрикам дренів, дахівок і цєгольням фахових робітників. Кандидати мають виказати ся сьвідєцтвом, що були гончарєскими чєлядниками або робітниками цєгольні, фабрики дренів чи дахівок, і підчас практики удержують ся своїм коштом.

— 3 американської Руси. О. Нєстор Дмитрів — як пише американська «Свобода» — виїхавши перед сьвятами з Монт-Кармель в Сполучєних Державах заїхав щасливо до Вінніпєґ, там відправив службу Божу і сповідав. Нарід, побачивши єго, плакав як мала дитина. Дня 16-го цвітня мав о. Дмитрів бути в Лєк Дофєн, 23 в Стюартберн, а на Великдєнь в Едмонтон. Всюда там є руські колонії. В тім самім числі «Свободи» знаходимо письмо ємігранта Василя Кєсьонжика про коловію руську коло Лєк Дофєн, осілу тамтого року. В письмі тім читаємо між иньшими осьтакє: «Дотєпер є нас тут 15 родин. Нас дві родини з тєребовєльського повіту, одна з підгаєцького а рєшта з борцівського. Кілька наших родин такі бідні, що не мають навіть цєнта на прокормлєнє; повибирали собі фарми та чєкають весни, може би дє помєжи фармєрами могли який гріш заробити, щоби могли мати на оплачєнє фармів а і для себе бодай на бушель бараболє, аби бодай що-то можна в єім році посадити, а тим часом ходять до міста та шукають зарібку. Нашому народови всюди бєда. З єтарого краю утікав за морє, не обрахувавши ся вперед, кілько єму буде потреба на подорож, на удержанє своєї родини хоть на два роки (бо за рік трудно тільки землі обробити, щоби на другий рік не купувати хлїба), кілько треба на розгосподарованє, на насїнє, а щоби було дє і в чїм їсти зварити; а то всьо треба купити. Тисячку долєрів розпустив би, та ще потрібї не затулив би горла. А найгірше то, що хоть ще збере який гріш в краю, розпустить одну часть, заким вибєрє ся в дорогу, бо повідують, треба добре їсти і пити, щоби на морю не чїнала ся так дуже морєска хороба; другу часть забєруть агєнти, а рєшти таки не годєн довести до Канади, бо за 5 зр. а. в. дїстане тільки 2 долєри, а коли зважимо, що долєр в Канаді чи в Америкї має ту саму вартість, що 1 зр. в Авєстрії, то богато гроший пропадає при зміні гроший, а тогди кождий по такій операції лишить ся чистий як сьвятий турецький; та тепєр тут, не маючи жадних средств до життя, мусить на разі бідувати гірше, як в старім краю. Дятого кождий, хто відписує письмо до краю тим, котрі хотять ся вибрати до Канади та хотять від своїх знакомих, котрі ту суть, засягнути поради, най же опише докладно: кілько треба мати гроший на дорогу, а при тім, щоби єму зістало ся найменше 200 долєрів т. є 500 гульдєнів а. в. на загосподарованє, щоби потому, приїхавши єсюда, не ошлєкував своєї долї та не проклинав того, котри єму злє звідєси порадив.

— Огонь. Передвчєра вибух у Львові при ул. Осолінських пожар, але пожарна сторож, що з ідеальною скорєстю прибула на місце, пригасила огонь завчасу.

— Нові стемплі будуть заведєні від нового року 1898. Вартости будуть означєні на них в коронах. Надто буде видавати ся більше стемплів вартости, так що не треба буде, як доси, ліпити на докумєнтах по кілько стемплів, щоби оєягнути приписану стемплову належитість.

— Буковинський реліґійний фонд дочєкав ся нарєштї реформ. Майже цілий заряд фонду усунєно, а заступлєно новим. Причиною сих змін була остра критика посла дра Стефановича в парляменті минувшого року.

— При стрілянню з моздрів. В першім днї сьвят великодних случила ся в Старих Мамаївцях під Лужанами страшна подія. Підчас Богослужєня стріляли біля церкви з моздрів, а так нещасливо, що деревляний чїп, що ним затиєє ся набій, по вистрїлі поцілив в грудь сєлянку Калину Савюк і убив єї на місци.

— Площа краєвої вистави у Львові з 1894 року буде відступлєна невдовзі на місце забави і гімнастики для дїтий. Ініціативу в тій справі подав нєдавнєно оснований у Львові «Związek rodzicielski». Забави будуть відбувати ся там чєрез цілє літо. В звязку з тою справою наступить значнє розширєнє дитячих купєлів на Вульці.

— Війскові орхєстри будуть грати у Львові в місяци маю: 4-ого мая ві вторник перед намієстництвом; 6-ого мая в чєтєр перед генєральною командою; 11-ого мая ві вторник в Стрийскім парку; 13-ого мая в чєтєр в Євїтєскім огороді.

— Антисємітські розрухи повстали в Чєхах. Щєз там сими днєями без слїду якийсь тєрмінатор і сє викликало занєпоєнє сєред населєня. Люди розповідують собі, що єго убили жиди в обрядових цілях. Характеристичнє, що нема майже року, щоби підчас жидівських пасхальних сьвят не дали ся почути в сїй чи другій стороні подібні підозрінє.

— Убийство чи самоубийство? Перед кількома днєями помер в Чернівцях муляр Пєтро Галєчук, на малєньку рану. Але що смєрть наступила нєсподівано скорє, то зарядила судова комієсія обдукцію тіла. Показало ся, що Галєчук помер на отровєнє, але чи він сам отроїв ся, чи якась чужа рука згладила єго зі сьвіта, покажє хибє дальше слїдєство.

— Другий Ходорів. Дня 28-го цвітня відбував ся в Перємишлї війсковий побір до 10 корпусу. Прибувши до бранки сєляни зачали купувати на торговцї їду і при тій нагодї вивязала ся якась супєрєчка, в котрій жид, бляхарєский чєлядник, ударив деревляним молотком одного рекрута. На єго крик кинули ся иньші товариші в оборону і почали перевєртати столи і ломити. Жиди як стїї позамикали склєпи і перєлякани просили поліцію о компанію войска, але тимчасом два поліційанти зробили порядок. На всєкий случай колотнєчу викликали жиди!

— Король сєрбський Александр удає ся до Цєтинї, щоби як говорять заручити ся з наймолодшою, 16-літню донькою князя чорногорєского княжною Кєсєїєю. На границі повитануть короля цивільні і війскові дєстоїнники.

— Аєра Люєґєр-Томанєк. Підчас дєбати відєнської ради мїєської в справі провізоричних учитєлїв прийшло до острєї виміни слів між Люєґєром а нїмєцким націоналом Томанком. Томанєк виткнув Люєґєрови неправду, сєй закинув першому зломанє слова чєсти, і коли більше число члєнів горожанського клубу обступило Томанка з погрозами, той обкидав їх ганьблячими словами. В наслідок сєго внесли Люєґєр і Томанєк одєн против другого жалоби о зневагу чєсти. Однак клуб горожанський оголосив на своїм засїданю жалоби за відкликаніє.

— Під градом куль. Корєспондєнт «Times» а подивляє холодну кров і карність турецьких жовнїрів, подаючи отсєй примір. Під Єлясоною чотирох Турків сєред найгорячієшої борби, відтато від головного корпусу; нєзражені, з нєзвичайним супокєом ішли під градом ворожих куль. Одєн паде, скорє по нїм другий і третий. Послїдний не задержує ся, не тратить холодної крові і заєдно посуєє ся вперед та посилає ворогам кульки — і сєй чудом остав при житю. — Той самий корєспондєнт з великим подивом висєкає ся о 200 євзєвах, що підчас бою біля Незєрос з нєзвичайною енергією відєрали ся на окопи, а пройшли вже перед тим 63 кільомєтрів в прєтягу 18 годин.

— Слово «фіякер» походить від сьв. Фіакріуса, що пієля лєґєнди жив пєстинником коло мієсточка Мо у Франції (ум. 670 р.), ведучи побожнє житє і несучи ближним поміч і потїху. Від него одержали назву загально уживані нині вози заведєні за часів короля Людвика XIII. В Парижі біля костєла сьв. Фіакріуса стояла тогди гостинниця, що замість вивїски мала образ того сьвятого і називала ся «Saint Fiacre». Перед тою гостинницею ставали перші публичні вози, які й названо пізнійше фіякерами.

— Утік з Америки. З Нового Йорку одержала відєнська поліція таку тєлєґраму: «З новоїоркської головної вязниці утік засуджений за убийство і ріжні крадежи з вломами 36-літний електротєхник Пєтро Джємс. За придержанє єго визначєно нагороду 750 долєрів (1.500 злр.)» — Джємс утік імовірно до Європи. Він сєредного росту, має рідкє волосє, тємний вус, а по лївій стороні носа знак від рани.

— Самоубийство через голод. В Вайцєн на Угорщині найдєно в одній комотїцї францїзканьского монастиря труна колишнього монаха Юрія Гаттєра, що відобрав собі житє через заморєнє голодом. Гаттєр провадив колїєс торговлю полотном в Вайцєн, але що інтерєс не поїв ся, вступив до монастиря. Стрєгє житє монаха не припало єму до смаку, тож удав ся за дальшим хлїбом до Будапєшту. Але і тут житє єму не усмїхало ся, він вернув ся назад до Вайцєн і схоронив ся до вєжі монастиря. Зробив собі там лєговиско з соломи і написав углєм на стїні такі слова: «8-го марта. Кілько хрєстиків нарисую на стїні, тільки днїв голодуєвав я і тєрпїв спра-

